

De mänskliga rättigheternas Helsingfors

Likabehandlingsplan för
tjänster 2020–2021

Helsingfors

**De mänskliga rättigheternas Helsingfors.
Likabehandlingsplan för
tjänster 2020–2021**

Utgivare Helsingfors stad, stadskansliet
Layout Dog Design
Fotograf Helsinki Material Bank
Pärmbild och s. 9, 11 Jussi Hellsten,
s. 3 Sakke Somerma, **s. 4** Riku Pihlanto, **s. 12** Tern Bicycles
s. 20, 29 Maija Astikainen, **s. 15** Shoot Hayley

Helsingfors stad, centralförvaltningens publikationer 2020:18
ISBN 978-952-331-764-2 (tryckt publikation)
ISBN 978-952-331-765-9 (webbpublikation)
ISSN-L 2242-4504
ISSN 2242-4504 (tryckt publikation)
ISSN 2323-8135 (webbpublikation)

Förord_4

Inledning_5

Likabehandlingsplanens bakgrund och sammanställning_7

Bedömning av likabehandlingens nuläge_10

Likabehandlingsarbetet på stadsnivå_10

Exempel på likabehandlingsarbetet inom sektorerna_13

Likabehandlingens utmaningar_13

Grunden för likabehandlingsplanen: De mänskliga rättigheterna_18

Ett intersektionellt Helsingfors_18

Ett inkluderande Helsingfors_19

Ett normmedvetet Helsingfors_19

Ett tillgängligt Helsingfors_19

Åtgärder och uppföljning_22

Åtgärdstabell

Stadskansliet_23

Fostrans- och utbildningssektorn_25

Kultur- och fritidssektorn_26

Social- och hälsovårdssektorn_27

Stadsmiljösektorn_28

Förord

Helsingfors är en human, mild och modig stad full av olika berättelser. Safira, som talar teckenspråk, sticker sig in på centrumbiblioteket Ode efter jobbet. En 85 år gammal farfarsfar som flyttade från Kitee till ett område vid Malms flygplats som ung man. En verkställande direktör i ett lokalt företag som besöker ett finskt språkkafé på Viks bibliotek. Johannes som börjar årskurs 1 i höst och som tycker att Mellungsbacka metrostation är den bästa platsen på jorden eftersom han älskar metron och ändhållplatsen är på något sätt annorlunda än de andra stationerna. En hindu som kysser sin hustru på Tölövikens strand och känner sig som världens lyckligaste människa. En pap-

perslös person som oroar sig över tillgången till hälsovård. En svenskspråkig invånare i Rönnebacka. En rullstolsbunden same. Alla olika, alla helsingforsare.

Det finns hundratusentals exceptionella historier i staden som alla är en del av Helsingfors identitet. Denna plan är till för alla helsingforsare, men speciellt för dem vilkas historier hittills har blivit undandömda med anledning av diskriminering, trakasserier och fördomar. Varje berättelse är värdefull för Helsingfors framtid. Rätten till staden hör till alla.

I dag skapar vi de mänskliga rättigheternas Helsingfors, där alla helsingforsares historier blir lästa.

Inledning

Stadens likabehandlingsplan för tjänster för åren 2020–2021 kallas *De mänskliga rättigheternas Helsingfors*. Syftet med planen är att bygga världens bäst fungerande stad ur rättvisans, jämlikhetens och de mänskliga rättigheternas perspektiv.

Drömmen är ett Helsingfors där ingen stadsbo eller servicetagare behandlas osakligt, diskrimineras eller trakasseras på grund av ålder, kön, könsidentitet, könsuttryck, ursprung, nationalitet, sexuell läggning, funktionsnedsättning, hälsotillstånd, politisk åsikt, religion, övertygelse, politisk verksamhet, fackföreningsverksamhet eller någon annan egenskap.

I syfte att bedöma läget vad gäller likabehandlingen i stadens tjänster samlades våren 2019 in material med hjälp av flera verktyg och inkluderande metoder. Man försökte nå så olika aktörer som möjligt i processen bland annat med hjälp av en invånarenkät och möten med referensgrupper. Dessutom ordnade stadens interna nätverk för mänskliga rättigheter verkstäder för anställda i processens olika faser. Härigenom kunde anställda från lärare inom småbarnspedagogik till kulturproducenter, intresserade av de mänskliga rättigheterna, påverka planens innehåll och mål.

I den nya planen ligger de mänskliga rättigheterna till grund för likabehandlingsarbetet i stadens tjänster. De mänskliga rättigheterna förstärker människornas känsla om att staden på ett äkta sätt ser ut som sina invånare och att staden hör till alla. De mänskliga rättigheterna förankras i stadens strukturer och verksamhetskultur genom fyra viktiga principer: intersektionalitet, delaktighet, normmedvetenhet och tillgänglighet. Under arbetet på planen har principerna identifierats som viktiga verktyg för främjandet av de mänskliga rättigheterna i stadens tjänster.

Genom planen undanröjer staden aktivt strukturer och attityder som orsakar att en del av invånarna erfar diskriminering. Förslagen till åtgärder i Helsingfors stads likabehandlingsplan 2020–2021 har utarbetats utifrån de ovannämnda principerna om de mänskliga rättigheterna. Åtgärderna bidrar till en systematisk och långsiktig utveckling av likabehandlingen i Helsingfors stads tjänster. Rätten till staden är alla helsingforsares grundläggande rättighet som Helsingfors stad vill trygga.

De mänskliga rättigheterna förstärker människornas känsla om att staden på ett äkta sätt ser ut som sina invånare och att staden hör till alla.

**Under våren 2019
samlades det in
material för planen.
Med hjälp av
materialet bedömdes
likabehandlingen
i tjänsterna.**

Likabehandlingsplanens bakgrund och sammanställning

Stadsstyrelsen godkände 3.4.2017 (§ 339) den första likabehandlingsplanen för tjänster. Likabehandlingskommittén, som består av förtroendevalda, rekommenderade i slutet av 2018 att likabehandlingsplanen förnyas i sin helhet. Förnyandet av likabehandlingsplanen för stadens tjänster inleddes i början av 2019 i stadskansliets kommunikationsavdelnings enhet för delaktighet och rådgivning. Under arbetet på planen har förutom diskrimineringslagens diskrimineringsgrunder också jämställdhetsperspektivet beaktats (kön, könsidentitet och könsuttryck).

Under våren 2019 samlades det in material för planen. Med hjälp av materialet bedömdes likabehandlingen i tjänsterna. Följande verktyg utnyttjades i bedömningen:

Invånarenkät.

På våren 2019 gavs en öppen invånarenkät om likabehandlingen och jämlikheten i tjänsterna ut. Enkäten var tillgänglig på webben 6.2–31.3.2019. Enkäten utarbetades i samarbete med medlemmarna i dåvarande nätverket av kontaktpersoner i jämställdhets- och likabehandlingsfrågor (nuvarande nätverket för mänskliga rättigheter). Dessutom deltog likabehandlingskommittén och experter i sektorerna i att bygga upp och planera enkäten. Det kom in sammanlagt 527 svar. Invånarenkäten var tillgänglig på finska, svenska och engelska.

Diskussionsmöten för referensgrupper.

Helsingfors stad ordnade tillsammans med likabehandlingskommittén två diskussionsmöten för referensgrupper. På diskussionsmötena togs likabehandlingens nuläge hos staden och i stadens tjänster upp. Sammanlagt 31 olika aktörer deltog i mötena. Förutom diskussionsmötena skickade 13 aktörer ett skriftligt utlåtande om likabehandlingens läge i stadens tjänster.

Sektorledningens och likabehandlingskommitténs möten.

Likabehandlingskommittén mötte alla sektors ledning och kanslichefen. På mötena diskuterade de om den nya likabehandlingsplanen.

Verkstäder för anställda.

Nätverket för mänskliga rättigheter ordnade sammanlagt fyra verkstäder för stadens anställda. Tre av verkstäderna hade riktats till anställda inom vissa sektorer (social- och hälsovårdssektorn, kultur- och fritidssektorn och fostrans- och utbildningssektorn) och en verkstad var öppen för alla anställda.

Diskrimineringsombudsmannens statistik.

Man anhöll om statistiker från diskrimineringsombudsmannens byrå om sådana fall där Helsingfors stad har varit föremål för klagomål. Byrån gav statistikerna från 2016, 2017 och 2018.

Utifrån materialet utarbetades den nya likabehandlingsplanen och dess åtgärder. För medlemmarna i nätverket för mänskliga rättigheter, som är Helsingfors stads anställda, ordnades i september 2019 ett diskussionsmöte där det var möjligt att komma med kommentarer om utkastet. Planen bearbetades på diskussionsmötet på basis av responsen, och förutom detta utarbetades planen vidare tillsammans med experter i sektorerna.

Under arbetet på planen har förutom diskrimineringslagens diskrimineringsgrunder också jämställdhetsperspektivet beaktats (kön, könsidentitet och könsuttryck).

**I stadens allt beslutsfattande
strävar man att granska
verksamheten ur likabehand-
lingens perspektiv.**

Bedömning av likabehandlingens nuläge

Helsingfors stads strategi har som mål att bygga världens bäst fungerande stad. Enligt riktlinjerna i strategin är likabehandling en av funktionalitetens grundstenar. Staden har i syfte att nå de strategiska målen tillgång till en jämlikhetsplan för personalen, en likabehandlingsplan för personalen, en jämlikhetsplan för tjänster och en likabehandlingsplan för tjänster. I denna plan hänvisar likabehandlingen särskilt till likabehandlingen i tjänster.

Helsingfors stad har också andra strategiska program på stadsnivå som syftar till att främja likabehandling och jämlikhet:

En stad för alla – Helsingfors integrationsprogram 2017–2021

Minskande av olikvärdighet och utslagningsutmaningen bland unga – Programmet Mukana

Helsingfors välfärdsplan Hyvinvointia ja terveyttä kaikille helsinkiläisille

Staden har dessutom dragit upp tillgänglighetsriktlinjer som är allmänna riktlinjer för tillgänglighetsarbetet i hela staden och för alla stadens sektorer och affärsverk. I stadens allt beslutsfattande strävar man att granska verksamheten ur likabehandlingens perspektiv.

Likabehandlingsarbetet på stadsnivå

Stadens mål är att likabehandlings- och jämlikhetsarbetet för stadens tjänster är samordnat, långsiktigt och hållbart. Likabehandlingen i tjänsterna samordnas av stadskansliets enhet delaktighet och rådgivning. I enheten arbetar en likabehandlingsplanerare som har till uppgift att utveckla likabehandlingen i hela stadens tjänster. Likabehandlingsplaneraren samarbetar tätt med en sakkunnig som ansvarar för jämställdheten mellan könen i tjänsterna och som arbetar i samma enhet. Också handikappombudspersonen (officiellt handikappombudsmannen) och äldre rådets sekreterare hör till samma enhet.

Stadskansliets personalavdelning främjar likabehandlingen och jämlikheten mellan de anställda. Dessutom har en del av sektorerna egna sakkunniga till vilkas uppgifter det hör att främja likabehandling och jämlikhet.

För tillgängligheten ansvarar stadens tillgänglighetsombudsperson (officiellt tillgänglighetsombudsman) som följer hur tillgänglighetsarbetet på stadens nivå fortskrider och ordnar utbildningar i tillgänglighet. Helsingfors stad har tillgänglighetsriktlinjer och en tillgänglighetsar-

Syftet med planen är
att bygga världens bäst
fungerande stad ur
rättvisans, jämlikhetens
och de mänskliga rättig-
heternas perspektiv.

I syfte att främja likabehandlingen och jämlikheten bildade staden våren 2019 ett nätverk för mänskliga rättigheter, som ersatte det tidigare nätverket av kontaktpersoner i jämställdhets- och likabehandlingsfrågor. Till nätverket hör nästan 200 av stadens anställda från parkeringskontrollant till miljöingenjör och från informatör till närvårdare.

betsgrupp som följer att riktlinjerna tillämpas. Dessutom har Helsingfors varit föregångare i att samla in information om tillgängligheten i stadens verksamhetslokaler på en servicekarta servicekarta.hel.fi.

I tillgänglighetsdirektivet fastställs en miniminivå för onlinetjänsternas tillgänglighet. Staden har sammanställt en guidebok om tillgänglighet för anställda för detta ändamål. En tillgänglighetsarbetsgrupp bildades hösten 2019. Syftet med gruppen är att säkerställa att de som utarbetar Helsingfors digitala tjänster har så bra förutsättningar som möjligt att göra tjänsterna tillgängliga för alla före utgången av den bestämda tiden.

Helsingfors stadsstyrelse tillsatte hösten 2017 en likabehandlingskommitté som består av förtroendevalda. Kommittén följer hur likabehandlingen förverkligas i Helsingfors stads tjänster och ger utlåtanden till stadsstyrelsen och sektorernas ledning.

Dessutom har staden andra verk samma organ som har till uppgift att trygga att de mänskliga rättigheterna och rättigheterna för personer i sårbar ställning förverkligas. Sådana är jämställdhetskommittén, tvåspråkighetskommittén och tre påverkansorgan: handikapprådet, äldrerådet och ungdomsrådet.

I syfte att främja likabehandlingen och jämlikheten bildade staden våren 2019 ett nätverk för mänskliga rättigheter, som ersatte det tidigare nätverket av kontaktpersoner i jämställdhets- och likabehandlingsfrågor. Till nätverket hör nästan 200 av stadens anställda från parkeringskontrollant till miljöingenjör och från informatör till närvårdare. Nätverket utvecklar den anställdas egna kunskaper i frågor kring mänskliga rättigheter och dryftar tillsammans på vilka sätt det är möjligt att främja de mänskliga rättigheterna i stadens verksamhet.

Exempel på likabehandlingsarbetet inom sektorerna

Kultur- och fritidssektorn har utarbetat sin egen likabehandlingsplan som godkändes av kultur- och fritidsnämnden i slutet av 2018. Sektorn samordnar och stöder Helsingfors ungdomsråds arbete som bidrar till ungdomarnas delaktighet och påverkningsarbete.

Social- och hälsovårdssektorn har team som fokuserar på bland annat människohandeln och handikapparbetet. I tjänsterna för familjer fungerar handledare som stöder i synnerhet romfamiljer i socialtjänsterna. Sektorn sorterar den inkomna responsen i jämlikhets- och likabehandlingskategorier.

Fostrans- och utbildningssektorn publicerade i början av 2019 en ny utvecklingsplan för fostran och utbildning för invandrare vars syfte är att främja invandrarungdomarnas studier och förebygga rasism. Dessutom tillhandahåller fostrans- och utbildningssektorn modersmålsundervisning i 45 språk, teckenspråk medräknat, under läsåret 2019–2020.

Stadsmiljösektorn samordnar tillgänglighetsarbetet på hela stadens nivå. Sektorn hör kunderna bland annat i stadsplaneringens olika faser i syfte att bygga ett Helsingfors för alla.

Likabehandlingens utmaningar

Likabehandlingens nuläge bedömdes med hjälp av en invånarenkät, invånarmöten, möten med ledningen, verkstäder ordnade av nätverket för mänskliga rättigheter och diskrimineringsombudsmannens statistiker. I detta avsnitt lyfts de största utmaningarna i korthet fram i enlighet med de i diskrimineringslagen angivna diskrimineringsgrunderna. Materialet för de fall som lyfts fram anges i sin helhet i bilagorna.

www.hel.fi/kanslia/yhdenvertainenhelsinki-fi

Ålder

- Seniorernas ekonomiska ojämlikhet, priserna inom kollektivtrafiken, ensamheten och minskningen av närservice väcker oro
- Äldre som har invandrarbakgrund eller som hör till sexual- eller könsminoriteter är i en särskilt sårbar ställning i tjänsterna för äldre
- Digital ojämlikhet gäller särskilt seniorer
- Erfarenheterna hos ungdomar som hör till olika minoriteter kan ifrågasättas i service-situationer

Ursprung och nationalitet

- Många har personliga erfarenheter av diskriminering, trakasserier och osakligt bemötande
- Rasism förekommer ofta i form av fördomar och negativa attityder
- Invandrarkvinnornas möjligheter att delta i beslutsfattande och att sysselsätta sig är svaga
- På basis av diskrimineringsombudsmannens statistik är ursprung en av de mest allmänna grunderna för klagomålen mot Helsingfors stad

Språk

- Det är besvärligt att få service på svenska
- Personalens kunskaper i svenska upplevs som svaga
- Att den svenska servicen centraliseras främjar inte likabehandlingen
- Teckenspråkiga får inte nödvändigtvis de tolkningstjänster som de behöver

Religion och övertygelse

- Det är utmanande för muslimer att få de tjänster som de behöver, till exempel finns det inte tillräckligt många sportmöjligheter för muslimkvinnor och -flickor som använder täckande klädsel
- Muslimer möter fördomar och negativa attityder i stadens tjänster
- De religiösa evenemangen i skolor upplevs som en utmaning

Åsikt, politisk verksamhet och fackföreningsverksamhet

- Det framgick ingen diskriminering i dessa kategorier

Familjeförhållanden

- Mångformiga familjer möter utmaningar i servicesituationer
- Situationen för familjer med barn som bor turvis hos båda föräldrarna en vecka i taget väcker särskild oro

Hälsotillstånd och funktionsnedsättning

- Rättigheterna för personer med funktionsnedsättning ska tryggas i hela Helsingfors stads verksamhet och inte endast i social- och hälsovårdssektorns tjänster
- De splittrade tjänsterna för handikappade medför utmaningar
- Tillgängligheten och åtkomligheten beaktas inte i tillräckligt stor omfattning i utvecklingen av tjänsterna
- Personer med psykiska problem får inte alltid jämlik service
- På basis av diskrimineringsombudsmannens statistiker är funktionsnedsättning en av de mest allmänna grunderna för klagomålen mot Helsingfors stad

Sexuell läggning

- Antaganden om människors sexuella läggning görs i olika servicesituationer
- Lärare har varken kompetens eller verktyg att möta regnbågsungdomar

Annan omständighet som gäller den enskilde som person

- Papperslösa personer är sällan medvetna om sina egna rättigheter och tjänster som staden tillhandahåller
- Papperslösa vågar inte nödvändigtvis använda tjänsterna med anledning av brist på förtroende
- Ekonomisk ojämlikhet missgynnar vissa invånare
- Ojämlikheten mellan områdena är en central utmaning för likabehandlingen

**Likabehandlingens nuläge
bedömdes med hjälp av en
invånarenkät, invånarmöten,
möten med ledningen,
verkstäder ordnade av
nätverket för mänskliga
rättigheter och diskriminerings-
ombudsmannens statistiker.**

De mänskliga rättigheternas Helsingfors

normmedvetenhet

tillgänglighet

**mänskliga
rättigheter**

Helsingfors

intersektionalitet

delaktighet

**För stadens lika-
behandlingsarbete
är rätten till att inte
bli diskriminerad
en central mänsklig
rättighet.**

Grunden för likabehandlingsplanen: De mänskliga rättigheterna

De mänskliga rättigheterna ligger till grund för stadens likabehandlingsplan. Det främsta målet för stadens likabehandlingsarbete är att trygga de mänskliga rättigheterna speciellt för de helsingforsare som är i en sårbar ställning. Intersektionalitet, delaktighet, normmedvetenhet och åtkomlighet är styrande principer med vilka det främjas att de mänskliga rättigheterna tryggas i stadens tjänster. Planen bygger upp det långsiktiga, systematiska och innovativa lika behandlingsarbetet i staden.

De mänskliga rättigheterna är fundamentala friheter och rättigheter som är lika för alla, som hör till alla och som garanterar varje människa ett människovärdigt liv. De mänskliga rättigheterna är såväl nationella, politiska, ekonomiska, sociala som kulturella rättigheter. De mänskliga rättigheterna grundar sig på olika internationella avtal om de mänskliga rättigheterna och därutöver garanterar Finlands grundlag grundläggande friheter och rättigheter för alla. Enligt 22 § i grundlagen ska det allmänna se till att de grundläggande friheterna och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna tillgodoses.

Helsingfors stads tjänster tillgodoser för sin del de mänskliga rättigheterna i olika former. Till exempel skolorna som staden upprätthåller bidrar till rätten till utbildning, hälsostationerna främjar rätten till hälsa och med hjälp av de elektroniska kanalerna för deltagande tryggas rätten till att delta i beslutsfattandet. Fastän staden tillhandahåller olika tjänster i syfte att trygga de mänskliga rättigheterna, upplever en del av befolkningen diskriminering. För stadens likabehandlingsarbete är rätten till att inte bli diskriminerad en central mänsklig rättighet.

Att de mänskliga rättigheterna bildar kärnan för stadens likabehandlingsarbete ger både stadens anställda och dess invånare verktyg för att avveckla olikvärdighet och orättvisa. Invånarna ska vara medvetna om sina egna rättigheter för att kunna ha de nödvändiga kunskaperna för att kräva de tjänster som hör till dem. Att de

mänskliga rättigheterna tas närmare invånarnas och stadens anställdas vardag bygger ett rättvist och diskrimineringsfritt Helsingfors.

Resolutionerna 24/2, 27/4, 33/8 och 39/7 från FN:s råd för mänskliga rättigheter gäller i synnerhet den lokala förvaltningens roll i säkerställandet av de mänskliga rättigheterna. I resolutionerna konstateras den lokala förvaltningens betydelse för främjandet av de mänskliga rättigheterna och städerna uppmuntras till att aktivt arbeta för de mänskliga rättigheterna. Helsingfors stads likabehandlingsplan genomför för sin del rekommendationerna från rådet för mänskliga rättigheter.

De mänskliga rättigheterna är också en del av den sociala hållbarheten som är en av pelarna för hållbar utveckling. Den hållbara utvecklingens andra dimensioner är ekonomisk och ekologisk hållbarhet. Den sociala hållbarheten lyfter fram de sociala synpunkterna såsom likabehandling och rättvisa. Att de mänskliga rättigheterna bildar kärnan för likabehandlingsarbetet bygger en socialt hållbar stad där målen för hållbar utveckling förändras från agenda till gärningar.

Ett intersektionellt Helsingfors

Med intersektionalitet hänvisar man till att en individs liv och erfarenheter påverkas av olika korsande egenskaper såsom kön, ålder, etnisk bakgrund, funktionsnedsättning och sexuell läggning. Intersektionaliteten kan tolkas som korsande skillnader eller korsande olikvärdighet. Det är fråga om ett verktyg som gör det möjligt att iakttä samverkan av de olika diskrimineringsätten i människan.

Intersektionaliteten granskar inte bara en enda faktor eller diskrimineringens form separat från andra faktorer. I praktiken innebär detta till exempel att jämställdheten mellan könen som helhet kan främjas utan att beakta diskrimineringen mot personer med funktionsnedsättning och/eller sexuella minoriteter. En

kvinna som har en funktionsnedsättning och/eller hör till en sexuell minoritet kan hamna i en svagare ställning än en kvinna utan funktionsnedsättning och/eller en heterosexuell kvinna eftersom hennes upplevelse om diskriminering påverkas också av andra faktorer än kön.

Ur detta perspektiv är det svårt att göra någon skillnad på jämställdheten mellan könen och diskrimineringsgrunderna i diskrimineringslagen eftersom de olika diskrimineringsformerna överlappar varandra. Staden har hittills gjort upp separata likabehandlings- och jämlikhetsplaner för tjänster men i framtiden är det skäl att granska detta förfarande på nytt.

Ett inkluderande Helsingfors

Rätten till staden betyder framför allt delaktighet och möjlighet att få sin röst hörd i de frågor som är viktiga för en. Det ska vara möjligt för alla invånare att påverka utvecklingen av stadens tjänster och beslutsfattande. De mänskliga rättigheternas Helsingfors kan inte byggas utan delaktighet som gör det möjligt för alla invånare att bli sedda, hörda och bemötta sådana som de är.

Helsingfors stads delaktighets- och interaktionsmodell är en viktig grund för förverkligande av helsingforsarnas mänskliga rättigheter. Delaktighet betyder inte bara att staden tillhandahåller olika möjligheter för invånarna att dela egna synpunkter. Däremot upplevelsen om att genuint ha blivit hörd och ha kunnat påverka stadens tjänster med sin egen insats är en mätare för hur delaktigheten har lyckats.

Ett normmedvetet Helsingfors

Normmedvetenheten hjälper att bli medveten om mångfalden och bemöta människor i den här kontexten hänvisar normerna till människornas antaganden om hurdana människor är och hurdana de ska vara. De rådande normerna reflekterar majoritetens världsbild, vilket gör att de olika minoriteterna blir osynliga till exempel i tjänsterna eller att minoriteterna blir bemötta på ett annat sätt.

Ett exempel på en rådande norm om att vara finländare är att finländare är vithyade. Då kan en person som har brun hudfärg först bli tilltalad på engelska i en servicesituation eftersom man tänker att det är vänligt och förbättrar kundupplevelsen. Antagandet baserar sig dock

på en samhällelig och kulturell uppfattning om att en brunhyad person inte kan finska och inte är finländare. Därför lönar det sig att inleda diskussionen med personen i fråga på engelska. En sådan kundupplevelse kan verka orättvis för en brunhyad människa som talar finska men som på grund av en rådande norm om att vara finländare får service på engelska.

De rådande normerna baserar sig på stereotyper, antaganden och fördomar som upprätthåller ojämlika strukturer i samhället. Detta missgynnar en person som avviker från majoritetsbefolkningen. Ett normmedvetet bemötande gör normerna synliga i olika tjänster och hjälper att bedöma normernas inverkan på serviceupplevelsen. När personalens normmedvetenhet ökar kan de anställda utmana sina egna fördomar och antaganden. Normmedvetenhet kallas också för normkritik.

Ett tillgängligt Helsingfors

Med tillgänglighet avses såväl social, fysisk, ekonomisk som digital tillgänglighet. Social tillgänglighet hänvisar speciellt till attityder med vilka man skapar en tryggare och mer öppen atmosfär i tjänsterna. Fysisk tillgänglighet hänvisar till en byggd miljö som är auditivt och visuellt lätt att gestalta. Då strävar man att avlägsna rörelse- och funktionshinder och beakta de faktorer som påverkar en nedsatt sensorisk förmåga.

Ekonomisk tillgänglighet innebär att personens ekonomiska situation inte påverkar hans eller hennes möjligheter att använda tjänsterna. Digital tillgänglighet hänvisar i synnerhet till digitala tjänster och till att webbsidor och mobila applikationer är tillgängliga för alla. I Helsingfors stads likabehandlingsarbete ska tillgänglighetens alla dimensioner beaktas.

Helsingfors stad utvecklas hela tiden i en riktning som inte sorterar människor på basis av deras funktionsförmåga. Tillgängligheten främjar inte bara de funktionshindrades eller seniorernas mänskliga rättigheter utan hör till alla och ökar alla människors välbefinnande i samhället. I de mänskliga rättigheternas Helsingfors stärker tillgängligheten aktörskapet, främjar rörlighetens smidighet, utvecklar tjänsternas tillgänglighet och gör det möjligt att uträtta ärenden självständigt och på egen hand.

Med tillgänglighet avses
såväl social, fysisk,
ekonomisk som digital
tillgänglighet.

**Likabehandlings-
planen innehåller 32
konkreta åtgärder
som främjar lika-
behandlingen i
Helsingfors stads
tjänster.**

Åtgärder och uppföljning

Likabehandlingsplanen De mänskliga rättigheternas Helsingfors innehåller 32 konkreta åtgärder som främjar likabehandlingen i Helsingfors stads tjänster. Planen gäller åren 2020–2021 till utgången av fullmäktigeperioden 31.5.2021. Åtgärderna har dimensionerats så att det är möjligt att förverkliga dem under planens giltighetstid.

År 2021 godkänns en ny funktionell likabehandlingsplan för hela fullmäktigeperioden 2021–2025. Följande plan utarbetas med hjälp av den redan insamlade informationen i syfte att främja likabehandlingen helhetsbetonat och genomgående i stadens all verksamhet och vidsträckt i olika tjänster.

Stadens nätverk för mänskliga rättigheter lämpar sig till sin karaktär inte som en verkställande aktör för planen eftersom nätverkets primära uppgift är att utveckla deltagarnas egna kunskaper. Dessutom finns det nästan 200 medlemmar i nätverket och eftersom medlemsantalet hela tiden ökar har nätverket olika sammansättning på varje möte. Arbetsbeskrivningen för nätverkets medlemmar har inte heller nödvändigtvis någon direkt anknytning till att främja de mänskliga rättigheterna.

Därför tillsätter kanslichefen en styrgrupp som följer hur planen verkställs i syfte att styra och följa verkställigheten av planen. Förutom likabehandlingsplanen följer gruppen hur jämlikhetsplanen förverkligas. Styrgruppen behandlar dessutom likabehandlings- och jämlikhetsteman som hänför sig till personalen.

Verkställandet av planen följs av styrgruppen och Helsingfors stads likabehandlingskommitté. Före utgången av fullmäktigeperioden år 2021 utarbetas en rapport om hur planen realiserats som föreläggs stadsstyrelsen.

Åtgärd

Uppföljning

Tidtabel

Ansvar

Effekterna av stadens upphandlingar på de mänskliga rättigheterna kartläggs.	En utredning om upphandlingarnas effekter på de mänskliga rättigheterna har utarbetats; utredningen innehåller fortsatta åtgärder för främjande av upphandlingarna ur ett människorättsperspektiv.	2020	Stadskansliet » Ekonomi- och planeringsavdelningen » Upphandlingar och konkurrens-utsättning
Kommunikationen för Helsingfors stads likabehandlingsarbete förbättras genom att webbplatsen Ett jämlikt Helsingfors uppdateras till De mänskliga rättigheternas Helsingfors på ihmisoikeudet.helsinki.fi.	Den uppdaterade webbplatsen har publicerats; statistik om antalet besökare och antalet utgivna texter.	2020	Stadskansliet » Kommunikationsavdelningen » Delaktighet och rådgivning
Möjligheterna att bli medlem i de internationella nätverken Rainbow Cities och Human Rights Cities utreds.	Staden blir medlem i nätverken.	2020	Stadskansliet » Kommunikationsavdelningen » Delaktighet och rådgivning Stadskansliet » Näringslivsavdelningen » Internationella ärenden
Helsingfors stads materialbank utvidgas med normmedvetna foton på olika invånare.	År 2020 har materialbanken utökats med 50 foton på olika helsingforsare i sin vardag.	2020	Stadskansliet » Kommunikationsavdelningen » Delaktighet och rådgivning
Möjligheterna att forska språkklimatet i Helsingfors i samband med den landsomfattande språkbarometern utreds.	Med justitieministeriet inleds samarbete inom arbetet på språkbarometern.	2020	Stadskansliet » Ekonomi- och planeringsavdelningen » Stadsforskning och statistik
I utvecklingen av medborgarbudgeteringen beaktas i synnerhet förbättringen av möjligheterna att delta för de befolkningsgrupper som är i sårbar ställning.	Inom medborgarbudgeteringen utarbetas en plan för att nå befolkningsgrupperna i sårbar ställning.	2020	Stadskansliet » Kommunikationsavdelningen » Delaktighet och rådgivning
De som utvecklar digitala tjänster utnyttjar i större omfattning bl.a. senior- och handikapporganisationernas sakkännedom och genomför användartester på de digitala tjänster som är under konstruktion med tjänsternas användargrupper och företrädare för andra befolkningsgrupper.	Anvisningarna har utarbetats och tagits i bruk.	2020	Stadskansliet » Kommunikationsavdelningen
Anvisningar för normmedveten kommunikation utarbetas	Anvisningarna har utarbetats och tagits i bruk.	2020	Stadskansliet » Kommunikationsavdelningen

Åtgärd

Uppföljning

Tidtabel

Ansvar

För sektorerna bereds guideböcker för utarbetande av en plan för mänskliga rättigheter (jämlighet och likabehandling medräknade)	Guideböckerna för planen har utarbetats och tagits i bruk; ett pilotprojekt med en accelerator för mänskliga rättigheter genomförs.	2020–2021	Stadskansliet » Kommunikationsavdelningen » Delaktighet och rådgivning
För personalen planeras en utbildning i de mänskliga rättigheterna (en helhet med webbmateriel och ett separat utbildningsprogram).	Utbildningen har byggts upp och tagits i bruk; antalet deltagare i utbildningen utreds; responsen om och bedömningen av utbildningarna.	2020–2021	Stadskansliet » Kommunikationsavdelningen » Delaktighet och rådgivning
Ett diskussionsmöte med mänskliga rättigheter som tema ordnas årligen.	Diskussionsmötet har ordnats; diskussionsmötet utvecklas på basis av responsen.	2020–2021	Stadskansliet » Kommunikationsavdelningen » Delaktighet och rådgivning
De svenska innehållen på webbportalen hel.fi utvecklas kundorienterat.	På hel.fi genomförs fortlöpande mätning av kundupplevelsen och analytisk uppföljning på de svenska sidorna och innehållen utvecklas på basis av dessa.	2020–2021	Stadskansliet » Kommunikationsavdelningen » Innehållsproduktion
Personalens kunskaper i svenska stärks.	En diskussionsgrupp på svenska ordnas på stadskansliet och antalet kursdeltagare följs.	2020–2021	Stadskansliet » Personalavdelningen
Ett verktyg för bedömning av likabehandlingseffekterna tas fram för att stöda beredningen och beslutsfattandet.	Ett verktyg för bedömning av likabehandlingseffekterna har tagits fram och i bruk; en enkät genomförs bland beredarna i syfte att bedöma hur de har använt verktyget i sitt eget arbete.	2021	Stadskansliet » Kommunikationsavdelningen » Delaktighet och rådgivning
En process för klagomål som gäller likabehandling byggs upp och en ändamålsenlig kanal för klagomålen utreds.	En process för behandling av klagomålen har utarbetats.	2021	Stadskansliet » Kommunikationsavdelningen » Delaktighet och rådgivning
En kommunikationskampanj om ett mångformigt Helsingfors och den helsingforsiska identiteten planeras och förverkligas.	För kampanjens synlighet och verkningsfullhet ställs upp mål i kampanjens planeringsfas; en rapport för förverkligandet av kampanjen utarbetas.	2021	Stadskansliet » Kommunikationsavdelningen » Delaktighet och rådgivning

Åtgärd	Uppföljning	Tidtabel	Ansvar
Lärarnas kännedom om samer och romer ökas genom information om material kring temat; information om materialet skickas per e-post och på intranätet före nationaldagar.	Det utreds genom en enkät hur många läroinrättningar och daghem som behandlar samernas och romernas kultur.	2020	Fostrans- och utbildningssektorn » Förvaltnings- och stödtjänster » Utvecklingstjänster och kommunikationstjänster
För lärare ordnas utbildning i sexualitetens och könets mångformighet i syfte att öka regnbågssensitiviteten.	Utbildningen har ordnats och utvecklas på basis av responsen.	2020	Fostrans- och utbildningssektorn » Förvaltnings- och stödtjänster » Utvecklingstjänster
I nätverket för expertlärare bildas ett jämlikhets- och likabehandlingsteam.	Teamet har bildats och effektiviteten bedöms på basis av responsen.	2020	Fostrans- och utbildningssektorn » Förvaltnings- och stödtjänster » Utvecklingstjänster
I det gemensamma kursutbudet för Helsingfors stads gymnasier erbjuds en grundkurs i mänskliga rättigheter.	Kursen är tillgänglig under läsåret 2021–2022; antalet anmälningar följs.	2021	Fostrans- och utbildningssektorn » Förvaltnings- och stödtjänster » Servicehelheten gymnasie- och yrkesutbildning och fritt bildningsarbete och servicehelheten för svensk service

Kultur- och fritidssektorn

Åtgärd	Uppföljning	Tidtabel	Ansvar
En utredning görs upp om möjligheterna att införa Ekokortet (Kaikukortti) som syftar till att förbättra ekonomiskt utsatta personers möjligheter att delta i kulturlivet och syssla med konst.	Utredningen har utarbetats.	2020	Kultur- och fritidssektorn » Kultur » Allmänna kulturtjänster
Motions- och idrottstjänsterna och motions- och idrottsanläggningarna görs tillgängligare oberoende av kundens kulturella bakgrund och funktionsförmåga.	Antalet motions- och idrottsanläggningar och -tjänster som har genomgått gransknings- och utvecklingsprocessen	2020	Kultur- och fritidssektorn » Motion och idrott » Motionsaktivering » Enheten för idrottsfrämjande
Servicespecifika principer för tryggare lokaler tas fram inom kultur- och fritidssektorn.	Principerna för tryggare lokaler har tagits i bruk minst i ett kulturcentrum och en motions- och idrottstjänst.	2020–2021	Kultur- och fritidssektorn » Förvaltnings- och stödtjänster » Utvecklingstjänster » Utvecklingsenheten Kultur- och fritidssektorn » Idrottsservicen Kultur- och fritidssektorn » Kultur » Allmänna kulturtjänster
Samarbets- och utvecklingsbehoven inom den svenska serviceverksamheten preciseras.	Samarbets- och utvecklingsbehoven inom den svenska serviceverksamheten har precisats.	2021	Kultur- och fritidssektorn » Förvaltnings- och stödtjänster » Utvecklingstjänster » Utvecklingsenheten

Social- och hälsovårdssektorn

Åtgärd	Uppföljning	Tidtabel	Ansvar
Förbättring av tillgången på svenskspråkig arbetskraft och personalens språkkunskaper.	Marknadsföring av de svenska arbetsuppgifterna och antalet deltagare i utbildningar i svenska tjänster.	2020	Social- och hälsovårdssektorn » Förvaltning » Personal- och utvecklingstjänster
Den svenska kund-kommunikationen stärks.	Mängden producerade innehåll per år.	2020–2021	Social- och hälsovårdssektorn » Förvaltning » Kommunikationstjänster
Tillgången och kvaliteten på tolkningstjänsterna kartläggs och kompetensen i att utnyttja tolkningstjänsterna förbättras.	Personalens erfarenheter av att använda tolkningstjänster kartläggs genom en enkät i början av 2020 och i slutet av 2021.	2020–2021	Social- och hälsovårdssektorn » Förvaltning » Kommunikations-tjänster » Delaktighet och växelverkan
Normmedvetenheten i personalens kunskaper i sexualhälsa ökas.	Utbildning ordnas för sexualhålsvårdare; sexualhålsvårdarnas behov utreds genom en enkät.	2021	Social- och hälsovårdssektorn » Förvaltning » Kommunikations-tjänster » Delaktighet och växelverkan

Stadsmiljösektorn

Åtgärd

Uppföljning

Tidtabel

Ansvar

Kundserviceställen görs tillgängliga inom alla sektorer.	Utnyttjande av servicekartans rapport över tillgänglighetsreparationer; samordning och igångsättning av tillgänglighetsreparationerna inom alla sektorer	2020–2021	Stadsmiljösektorn » Förvaltnings- och stödtjänster » Utvecklings-tjänster » Verksamhetsutveckling Alla sektorers representanter i samarbete Tillgänglighetsarbetsgruppen
Det utreds på vilka sätt människorättsperspektivet ingår i stadsmiljösektorns verksamhet.	På basis av utredningen genomförs eventuella fortsatta åtgärder i stadsmiljösektorns tjänster.	2020–2021	Stadsmiljösektorn tillsätter en särskild expertgrupp som gör upp utredningen
Deltagande av invånare med invandrarbakgrund i utvecklingen av sin egen bostadsmiljö i Helsingfors	Antalet invånare med främmande modersmål som deltar i sektorns invånarmöten i områdena	2020–2021	Stadsmiljösektorn » Förvaltnings- och stödtjänster » Kommunikationstjänster
Bostadsbyggande för personer med utvecklingsstörning.	Specialboende, personer med utvecklingsstörning, antalet byggstartar (i tjänsten Facta)	2020–2021	Stadsmiljösektorn » Byggnader och allmänna områden » Bostadsproduktion

De mänskliga rättigheterna ligger till grund för stadens likabehandlingsplan. Det främsta målet för stadens likabehandlingsarbete är att trygga de mänskliga rättigheterna speciellt för de helsingforsare som är i en sårbar ställning.